

Programma 10 Vrijetijd, Cultuur, Sport en Erfgoed

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Algemeen

Tegen de achtergrond van de grote impact van Corona (zie separate paragraaf) is, op basis van het Bestuursakkoord 2020-2023 in 2020 een nieuw, integraal beleidskader Vrijetijd, Cultuur en Sport opgesteld. Tevens is besloten het beleidskader Erfgoed 2016-2020 te verlengen tot en met 2022. Beide kaders zijn begin 2021 vastgesteld. Zie PS voorstel 03/21 en PS voorstel 95/20.

Op het gebied van Cultuur zijn de beschikkingen voor de nieuwe kunstplanperiode '21-'24 vastgesteld voor zowel professionele als amateurkunsten en is (in afstemming met Rijksinzet) de inzet voor een designmuseum of Futurelab in Eindhoven bepaald. Ook is voor het eerst in Nederland, een gezamenlijke aanvraag vanuit Brabantstad verband ingediend en gehonoreerd voor Cultuureducatie met Kwaliteit bij het Rijk (fonds Cultuurparticipatie).

In 2020 is verder uitvoering gegeven aan het beleidskader Verbeeldingskracht van Erfgoed 2016-2020. Zo is vanuit de Erfgoedfabriek geïnvesteerd in behoud van erfgoedcomplex Kruithuis (Den Bosch) en de botenloods bij Fort Sabina (Moerdijk). Daarnaast is er met het integrale project Watermolenlandschappen een succesvolle aanvraag voor het Rijkprogramma Erfgoeddeal ingediend. Daarmee is dit project een mooi voorbeeld van gebiedsgericht, integraal realiseren van beleidsdoelstellingen op het gebied van water, klimaat en met behoud van erfgoedlandschappen!

In 2020 hebben we toegewerkt naar de oprichting van het BrabantsSport Fonds, dat begin 2021 daadwerkelijk van start is gegaan (zie Statenmededeling). Na annulering van de Vuelta-start in Utrecht/Brabant als gevolg van corona is de haalbaarheid van verplaatsing van het evenement naar 2022 onderzocht en is inmiddels bekend geworden dat het evenement in 2022 kan plaatsvinden (zie ook Statenmededeling).

Vanuit vrijetijdseconomie is in 2020 gewerkt aan versterking van het toeristisch aanbod middels crossovers met andere provinciale opgaven, zoals via Van Gogh Brabant/Van Gogh Nationaal Park (erfgoed/cultuur/natuur), Goed eten in Brabant (food) en St. Elisabethvloed (erfgoed). Met diverse partners is gewerkt aan herijking van de landelijke actieagenda Perspectief 2030.

Zoals aangegeven bij de 2e BURAP vormt Samenleving geen apart beleidsonderdeel meer. In de Statenmededeling "invulling geven aan onze maatschappelijke opgave leefbaarheid als onderdeel van het samenbindende thema Brede Welvaart" wordt dit nader toegelicht en de consequenties hiervan in beeld gebracht. Voor de tweede ronde van het Brabant Outcomes Fund is een investeringsvoorstel voorbereid (zie Statenmededeling). Daarnaast hebben GS op 27 oktober jl. besloten de subsidierelatie met de uitvoeringsorganisaties Stichting Zet en Stichting Zorgbelang (inclusief hun uitvoering van Sterk Brabant) af te bouwen tot nihil per 31 december 2022.

Gevolgen Corona

De Brabantse cultuur- en erfgoed sector is hard geraakt door de gevolgen van de Coronacrisis. De Provincie heeft op een aantal fronten de helpende hand geboden. Zo is er een aanvullende regeling opengesteld waar diverse instellingen naast landelijke en/of gemeentelijke steun ook vanuit de Provincie extra steun hebben ontvangen (zie Statenmededeling). KunstLoc Brabant heeft een Corona-loket geopend. Daarnaast is coullance betracht ten aanzien van het realiseren van prestaties zoals opgenomen in de eerder afgegeven subsidiebeschikkingen en de eerder opgebouwde reserves. Ook heeft ondersteuning plaatsgevonden aan het Noordbrabants Museum in de vorm van een aanvullende bijdrage en gedeeltelijke huurkijtschelding. Ook de sportsector heeft de gevolgen van Corona ondervonden. Zo heeft een veelheid aan (top)sportevenementen geen doorgang gevonden, waaronder ook de start van de Vuelta. Via het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) Zuid zijn topsporters in gesprek gegaan met ziekenhuispersoneel om hen zo te helpen coachen in het presteren onder druk. Een mooi voorbeeld van 'omdenken' in tijden van crisis.

De gevolgen voor het aantal bezoekers, de verdiensten en de werkgelegenheid in de gastvrijheidssector waren groot. Marketingorganisatie VisitBrabant droeg bij aan veilig en gespreid toerisme door introductie

van de Druktemeter voor fiets- en wandelgebieden. Als onderdeel van het Coronasteunpakket is de campagne 'Hier moet je zijn in Brabant' gelanceerd om, gericht op de binnenlandse markt, recreatie in onze provincie te blijven bevorderen (zie Statenmededeling). Ook is een bijdrage geleverd aan het monitoren van de impact van Corona op de samenleving en is extra ondersteuning voor ondernemers gerealiseerd om hen te inspireren en ondersteunen voor herstel.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Versterken van het cultureel ecosysteem met brede basis, toonaangevende top en verbindingen met omgeving

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- **Vergroting cultuurbereik (incl. cultuureducatie)**

Kwaliteit (indicator)

0

■ **Stand van zaken**

Als gevolg van de Coronacrisis heeft de ontwikkeling van de cultuursector landelijk en daarmee dus ook in Brabant zo goed als stil gestaan afgelopen jaar. Met steun van landelijke, provinciale en gemeentelijke overheid wordt de sector zo goed als mogelijk overeind gehouden. De gevolgen voor 2021 en verder zijn nog ongewis. Op basis van het nieuwe beleidskader wordt ook in 2021 adaptief ingespeeld op de ontwikkelingen.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Uitvoeren evaluatie Brabant C

■ **Kwaliteit**

Aanvankelijk was voorzien dat voor Brabant C in 2020 evaluatie nodig was. Op basis van het beschikbare fondsbudget blijkt evaluatie en besluitvorming in 2021 alsnog tijdig. De evaluatie van Brabant C loopt dan gelijk met de bredere evaluatie van de provinciale investeringsfondsen die in 2021 is voorzien.

Meerjarige ondersteuning van professionele- en amateurkunst.

■ **Kwaliteit**

In het kader van de nieuwe kunstplanperiode '21-'24 is op basis van de eerder vastgestelde regeling professionele en amateurkunsten in 2020 het besluit genomen voor de meerjarige ondersteuning voor 40 professionele kunstinstellingen inclusief de ondersteuning van de Philharmonie Zuidnederland (zie Statenmededeling prof. kunsten en Statenvoorstel PZN) en 18 amateurkunstinstellingen.

Nieuwe cultuurvisie en uitvoeringsprogramma voor Brabant.

■ **Kwaliteit**

Als gevolg van het nieuwe bestuursakkoord '20-'23 'Samen, Slagvaardig en Slim: Ons Brabant' stellen we geen aparte visie Cultuur op, maar is dit onderdeel geworden van het begin 2021 vastgestelde nieuwe Kader Vrijetijd, Cultuur en Sport 2021-2022.

Onderzoek Waarde van Cultuur 2020.

■ **Kwaliteit**

In 2020 is het onderzoeksrapport Waarde van Cultuur opgeleverd waarmee de stand van zaken en de ontwikkeling van het culturele veld in Brabant in beeld is gebracht.

Ontwikkelen en duurzaam behouden van beeldbepalend erfgoed

Omschrijving (toelichting)

Indicatoren:

- **Borging behoud van monumenten en culturele landschappen**
- **Staat van Rijksmonumenten (verplichte indicator IPO)**

Kwaliteit (indicator)

G

■ **Stand van zaken**

Het realiseren van deze doelstelling loopt op koers. We hebben ook in 2020 bijgedragen aan het restaureren van rijksmonumenten, het herbestemmen van erfgoedcomplexen en het behoud van cultuurhistorische landschappen door de kwaliteit van deze landschappen in gebiedsontwikkeling een plek te geven.

V.w.b. de status van onderhoud van Rijksmonumenten heeft het percentage van matig tot slecht onderhouden monumenten (de uniforme indicator van het IPO) zich positief ontwikkeld en is gedaald van 18,4% naar 17,7%.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Actualisatie beleidskader Verbeeldingskracht Erfgoed (2016 - 2020).

■ **Kwaliteit**

Aangezien het beleidskader erfgoed nog steeds actueel is en met het oog op nog te ontwikkelen integrale beleidskader 2030 is gekozen verlengen van het huidig kader tot en met 2022 (zie PS voorstel PS 95/20).

Herontwikkelen en instandhouden van beeldbepalende erfgoedcomplexen.

■ **Kwaliteit**

Zo zijn ook dit jaar diverse monumenten ondersteund middels de regeling instandhouding onroerend erfgoed en zijn besluiten genomen voor herontwikkeling van beeldbepalend erfgoed zoals het Kruithuis (Den Bosch) en Fort Sabina (Moerdijk), zie Statenmededeling Kruithuis en Botenloods Fort Sabina).

Tevens is onderzoek naar het Kerkenlandschap uitgevoerd en is het Erfgoeddeal project Watermolenlandschappen voor Klimaatadaptatie gestart.

(Door)ontwikkelen samenwerkingsverbanden rondom de verhaallijnen.

■ **Kwaliteit**

Samen met gemeenten en waterschappen is gewerkt aan het vervolg op het samenwerkingsverband rondom de Zuiderwaterlinie. Besluitvorming hierover vindt in 2021 plaats. Er heeft besluitvorming plaatsgevonden over siteholderschap Nieuwe Hollandse Waterlinie (zie Statenvoorstel PS 39/20). Ook heeft het netwerk rondom het Brabants Kloosterleven in 2020 verder vorm gekregen, mede in opmaat naar het Kloosterjaar 2021. Zie verder ook <https://brabantskloosterleven.nl>

Actualisatie van de cultuurhistorische waardenkaart (CHW).

Kwaliteit

Versterken van Brabantse sportinfrastructuur

Omschrijving (toelichting)

Indicator:

- **Instrumentarium periode 2020 – 2024 op orde**

Kwaliteit (indicator)

G

Stand van zaken

Op basis van het Bestuursakkoord '20-'23 is besloten geen apart beleidskader te maken voor Sport, maar dit integraal onderdeel uit te laten maken van het beleidskader Vrijetijd, Cultuur en Sport 2021-2022 en daarmee ook mee te laten lopen in het nog te ontwikkelen lange termijn beleidskader 2030. In het beleidskader voor 2021-2022 zijn de basisactiviteiten voor sport en de bijbehorende financiering structureel gemaakt.

Hebben we daarvoor gedaan wat we wilden doen?

Continueren lopende activiteiten op de lijnen uniek sporten, evenementen en talentontwikkeling.

Kwaliteit

In 2020 zijn de lopende activiteiten deels gecontinueerd. Vooral m.b.t. sportevenementen (ook in relatie tot uniek sporten) hebben veel evenementen geen doorgang kunnen vinden als gevolg van de Coronacrisis. In het oog springend daarbij is de annulering van de start van de Vuelta 2020 in Utrecht/Brabant. Deze Vuelta-start is naar 2022 verplaatst.

Oprichten BrabantSportfonds.

Kwaliteit

Het fonds is begin 2021 gelanceerd.

Opstellen Sportakkoord.

Kwaliteit

Deze prestatie is getemporeerd. Momenteel wordt eerst gezien of het opstellen van een Sportakkoord nog meerwaarde heeft naast het te lopen proces om tot een Kader Vrijetijd, Cultuur en Sport te komen.

Verdere uitwerking nieuw sportbeleid en start uitvoering.

Kwaliteit

Begin 2021 is nieuw sportbeleid vastgesteld als onderdeel van het nieuwe beleidskader Vrijetijd, Cultuur en Sport 2021-2022 en uitvoering daarvan is gestart.

Inzet verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Stichting Beheer Museumkwartier
- Stichting Brabant C Fonds
- NV Monumenten Beheer Brabant

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Heeft het gekost wat het mocht kosten?

Toelichting op de verschillen t.o.v. de begroting

Toelichting lasten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Cultuur	3.070
- Sport	182
- Erfgoed	- 216
- Overig	66
Totaal afwijking lasten	3.102

- *Cultuur*: Het verschil van € 3,1 mln wordt veroorzaakt door een andere wijze van lastneming dan ten tijde van de 2e BURAP was voorzien (namelijk o.b.v. beschikkingen in plaats van o.b.v. plafondbedrag). Hierdoor zijn de lasten voor het boekjaar 2020 lager en wordt er ook voor hetzelfde bedrag minder onttrokken uit de reserve Brabant C. Daarmee heeft het per saldo geen invloed op het rekeningresultaat 2020. E.e.a. heeft ook geen invloed op het totale meerjarige (voorzien) uitgaven ten aanzien van Brabant C.

- *Sport*: betreft grotendeels onderuitputting op de onderdelen Talentontwikkeling en Inclusief sporten (€ 0,16 mln van de € 0,18 mln onderuitputting). Het overige verschil (€ 0,02 mln) betreft het saldo van kleinere over- en onderschrijdingen.

- *Erfgoed*: Voor de subsidieregeling instandhouding Erfgoed zijn uitgaven hoger dan geraamd. De meeruitgaven komen ten laste van de hieraan gekoppelde reserve instandhouding Erfgoed.

- *Overig*: betreft het saldo van diverse kleinere overschrijdingen en onderschrijdingen.

De toegerekende organisatiekosten komen op basis van de gerealiseerde uren-inzet hoger uit.

Toelichting baten

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Cultuur/rijksbijdrage coronasteun	302
Totaal afwijking baten	302

- Cultuur/Coronasteun: betreft de (gedeeltelijke) inzet van de Rijksbijdrage Coronasteun. Gezien de onzekerheid over het moment van ontvangen en de vereisten voor inzet was deze inzet niet geraamd.

Financiële gevolgen Corona.

Cultuur: Voor aanvullende regeling (zie paragraaf Impact Corona) is € 2 mln beschikbaar gesteld vanuit bestaande middelen. Hiervan is in 2020 een bedrag van € 1,3 mln beschikbaar. Het resterende deel zal naar verwachting begin 2021 worden beschikbaar.

Erfgoed: Er is steun verleend aan het Noordbrabants Museum van in totaal € 0,32 mln in de vorm van een extra subsidie (€ 0,18 mln, onderdeel van subsidieregeling Coronasteun) en gedeeltelijke huurkwijtschelding (€ 0,14 mln).

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting 2020 oorspronkelijk	Begroting 2020 na wijzigingen	Jaarrekening 2020 realisatie	Verschil begroting - realisatie
<u>Lasten</u>				
Programma lasten	50.957	61.157	58.055	3.102
Toegerekende organisatiekosten	3.448	3.513	3.687	-174
totaal lasten	54.406	64.670	61.742	2.927
<u>Baten</u>				
totaal baten	693	771	1.074	302
saldo baten en lasten	-53.712	-63.898	-60.669	3.230